

(dicc. de MGadea, i GaGirona dona «despedir cert *farum*» com a definició de *farumegar*). El gènere femení en desacord amb l'usual del sufix *-um* en cat., ll. ÜMEN n., es retroba en el cas de *feram* (on podria venir d'*aviam/aviram* que el tindria a causa de la inicial ambigua l'a-?), i potser en una part de les formes occitanes, en les quals sembla predominar el masculí (Vayssier, i *sentí lou furum* a Ais), però deuen ser-hi tots dos, com sigui que a l'augmentatiu rodanès *ferunàs* s'oposa a Marsella l'augmentatiu *ferunasso* i també *feruno* o *furuno*. Això s'enllaça amb el pic. ant. *frume* «mine renfrognée, mauvaise humeur», que probablement té raó Wartburg en fer-lo venir de FERUS: explica ell que ací es tractaria del ÜDINE sufix d'abstracte (> -UMINE com en el tipus *COSTUM*, cast. *-dumbre, servidumbre*, fr. *enclume*, etc.) idea que sembla feliç (aquesta mescla de sufixos justament explicaria millor el canvi de gènere en el nostre *ferum*) i tanmateix cal fer-li reserves a causa de la *i* que predomina en francès en *frime, frimouse*, i de la complicació semàntica gran a què ens duu el significat d'aquests últims, veg. FEW III, 479a i notes 13 i 14. — ¹² *Coll. B. V.*, 101.7, 138. Alexandre Galí, potser més que no entendre-ho del tot, sembla que insinuï sense dir-ho clar una explicació de canvi semàntic, en comentar el primer passatge amb els mots «la seva excitabilitat a les males olors o, dit més clar, a la *ferum* humana ---» (101.5f.). — ¹³ Per això Götz suggereix dubitativament la possibilitat d'una errada de *ferumen* en lloc de *ferum omen* (CGL VI, 447), no pas evident, per cert.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:

feral, feredat, feresa, feresós, ferejar, feréstec, ferest, feréstic, fréstec, fréstic, ferest (cf. supra), *foréstic, ruféstic, feròstic, enferestir, enferestit, feristea, ferestesa, feristela, ferroç, ferós, ferositat, ferotge, forotge, ferroig, ferotgia, ferotja, ferotxes, enferotjat, faró, feram, afaram, feram, afarams, afaramets, mal afaram, afaramada, feramia, ferum, furum, furmeig, furmejar, furumegar, farum, forum, ferumegar, fermetjar, feruma, aferum, ferumegar, furmejar* (cf. supra), *farumegar, aferumeig, furmeig* (cf. supra), *triaga, triaca, triacla, triagal, triaguer, triaguera*.

Feraç, feracitat, V. preferir Feral, feram, V. fer II Ferea, feredat, ferejar, V. feresa, feresós, ferest, feréstec, ferestia, ferestola, feretat, V. fer II Fèretre, V. preferir Feri, V. fer II Fèria, V. fira Fèria 'idea fixa', V. fallera (cf. dèria) Ferial, feriar, feriat, V. fira Ferida 'inclinació instintiva', V. farida Ferida 'nafra', feridor, feridura, V. ferir Ferillà, V. ferir

FERIR, del ll. FÉRIRE 'pegar, donar un cop o cops' (amb alguna cosa). □ 1.ª doc.: S. XIII.

Ja el veig en un doc. de la Conca de Tremp de 1242, que entenc: «ag-l'en a dir mal, e él e 'N R. de Monçor dixeren-me'n, e feramén¹ feriren-mi, e pressren-mi, trencharen-mi mon alberg e robaren la glésia»

(PPujol, *Docs. Vg. Urg.* VIII-12). Ja en els autors del S. XIII apareixen les principals accs., fins i tot la nàutica de 'topar amb la costa, roca o platja', d'on *ferir en terra* 'atracar forçosament (per tempestat, etc.): «nau o leny qui aja a ferir en terra, per fortuna de mal temps o per qualsevol altre cas se sia, lo senyor de la nau o leny deu dir --- als mercaders --- — Senyors, no-ns podem ascondir que no hajam a ferir en terra, e yo diria en axí que la nau anàs sobre los havers, e los havers sobre la nau»,² *Consolat* (cap. 150, ed. Pard., p. 166).

En la *Crònica* de Jaume I apareixen ja gairebé totes les altres accepcions, i en particular, en el copejar en combat, es nota una doble construcció, en què la persona atacada va en datiu si es precisa l'indret del cop, i en acusatiu si s'usa absolutament: «feriren-lo 2 cavalers, e la u donà-li jus-la boca a la part esquerra, e l'altre ferí-li per l'escut --- e él dix: ferit só ---» (Ag., p. 45); «yo-us dic que si don Pero Aonés ferits, que a mi ferrets, e a mi haurets a ferir primer» (»7); «que-ns hi fa tort, que les vostres cases no són esglésies, que, aquells qui ferran o ociuran home, que hom no-ls ne pusca trer» (352), «que-ls hòmens se ferien de muscle a muscle» (380); però també parlant d'un pedral que colpeix una defensa bèllica, en construcció absoluta o intr.: «quant la pedra erràs lo castell, que no ferís, ferria de la part hon Nòs érem» (239).

Evolucionant el significat per ampliació d'aquest, pren el valor d'un sinònim d'«atacar», parlant de cavallers o de tropes en general, acc. freqüent des de Desclot, etc. («ferir en la ost ardidament», «firam, firam», clam dels almugàvers), i ben usual encara en JoMartorell: «Oh cavallers dignes d'honor --- firam ab gran ànimo, que la jornada és nostra --- Lo Rey fon lo primer feridor; après tots los altres; los moros qui veren tan bravament ferir los cristians ---» (cap. 25, Ag. I, 73), «les magranes seran enceses, e tots los moros cuitaran devers aquella part per apagar lo foc, e la tua senyoria estarà armat ab tota la tua gent; e com veuràs lo gran foc, ab tota la gent fir sobre ells ---» (cap. 10, Ag. I, 35). No crec que sigui correcta la lectura de la forma *ferer* en una trad. dels *Usatges* (*AlcM*).

Pot tractar-se també del ferir que fa un animal amb el bec, la banya, etc.: «lo ferir <'pegar, assotar'> que'l mestre fa al fadri és axí com lo ferir que fa l'au-cella a la sement», Jafuda (f° 85v): l'ocell fa esclatar la llavor amb el bec, en provoca la germinació; «junyir? Hun oricorn te-n vençrà, que fir ab lo corn que passa una paret», «la ovella ha 5 condicions --- que no fir ab los corns, axí com los bous e'l oricorn, que, si fir, traspasa una paret ---», StVicentF (*Serm.* I, 145, 19, 41.18; i més exs., 42.7, 271.1, firen id. Pres. 5 I, 121.25).

Unes poques accepcions especials vives avui, amb més o menys gran extensió. En general sobre això i particularment sobre el pas de 'colpir' a 'infligir una ferida' ('frapper' > 'blesser'), veg. el detingut i important estudi d'A. Badia i Margarit, *RLiR* XIX, 39-58. 'Anar a parar en un lloc determinat' (*AlcM*, § 3, avui antiquat): l'afrontació «puge --- a l'espona del peu de